

Terviseleeng seljavaludest ja rühiprobleemidest

▶ 2. novembril kell 17.30 toimub keskraamatukogu (Estonia pst 8) suures saalis Tallinna tervishoiu kõrgkooli õppejõu Marina Kopti loeng seljavaludest ja rühiprobleemidest. Registreeru Mari@tln.lib.ee või tel 683 0907, kohtade arv on piiratud.

Loeng toimub sarja «Tunike tervise heaks» raames.

Lasnamäe võitleb jalakäijate radadel parkimise vastu

▶ Lasnamäe võitleb autode ebaseadusliku parkimise vastu jalakäijate radadel. Hiljuti pani linnaosa Pae promenaadi sissepääsu juurde tõkkepuid, mille taha pääsevad vaid operatiivõidukid ja jalakäijate tee puhastamise eest vastutav ettevõtte. Kuigi mõned poed kasutavad jätkuvalt jalakäijate ala kauba vedamiseks, on autode arv promenaadil vähenenud. Lähikuudel lisanduvad ka muud meetmed. Kotka kaupluse lähedal, Lindakivi pst promenaadil seisid autod aastaid keset jalakäijate ala ning mõned kauplused kasutasid rada ka kaupade toomiseks. Seda vaatamata läbipääsu selgelt keelavatele märkidele. Seetõttu tõsteti oktoobri alguses sinna tänavamööbel ja lillevaasid.

Lastemuuseum Miiamilla kutsub lapsi kunstiringi

▶ Lastemuuseum Miiamilla (Koidula 21c) kutsub 7-12-aastaseid lapsi kella 15-16.30 Kadrioru kunstikolmapäevadele. Uues huviringis osalejatel on võimalus katsetada eri väljendusvahendite ja -viisidega. Kord saab arendada suurejoonelisi ja abstraktsid töid, kord detailsust ja keskendumist nõudvaid tehnikaid. «Loomulikult kasutame ka traditsioonilisi meetodeid nagu trükk, maalimine, joonistamine, voolimine, kuid püüame neid ka pea peale pöörata, väikse viguri sisse pikkida,» ütles lastemuuseumi õppeisainer Viktoria Filippova.

35-eurose kuutasu sees on kõik kasutatavad materjalid. Info ja registreerimine mm@linnamuseum.ee või tel 601 7057.

Ivo Karlep
ivo.karlep@tallinnlv.ee

▶ «Meil on plaan kohe uusi taimi juurde tuua,» ütles botaanikaiaia osakonnajuhataja Jaan Mettik. «Näiteks uhke näärpalmi, mis on oma nime saanud selle järgi, et looduses ta viljub just aastavahetuse paiku ja siis on tal väga efektsed punased viljad nagu näärlehted.»

Väljastpoolt pole ehk märgatagi, et palmimaja on saamas sootuks uut nägu. Uuendatud on fassaad ja klaaspaketid ning välja vahetatud ajale jalgu jäänud tehnosüsteemid. «Akende jaotust on muudetud ja varasemast suuremad aknad muudavad kogu ruumi oluliselt õhulisemaks,» selgitas haldus- ja tehnikaosakonna juhataja Urmo Sitsi. «Suvel palavaga oleksid kõik puud ja taimed surnud, kui need aknad lahti ei käiks. Lae all tõuseb temperatuur 40 kraadini.»

«Märtsi keskpaigas algas botaanikaiaia palmimaja põhjalik remont, sest katus ei pidanud vett ja hoonel olid veekahjustused, betooni sees praod ning metall roostetas,» lausus abilinnapea Eha Võrk.

Uue ilme saavad konverentsisaal ning kogu palmimaja väljapanek. «See kõik on selleks, et nüüdisajastada paiku, kus külastajad käivad, ja pakkuda paremaid võimalusi sündmuste korraldamiseks,» ütles botaanikaiaia direktori Urve Sinijärvi. «Uus ruumide jaotus pakub loogilisema võimaluse palmimajas liikuda.»

Külastajate turvalisem

«Meil on plaan kohe uusi taimi juurde tuua,» märkis botaanikaiaia troopiliste ja subtroopiliste taimede osakonna juhataja Jaan Mettik. «Näiteks Hortese firma tahab meile kinkida uhke näärpalmi, mis on oma nime saanud selle järgi, et looduses ta viljub just aastavahetuse paiku ja siis on tal väga efektsed punased viljad nagu näärlehted.»

Palmimaja sisenedes hakkab silma, et valgust ja avarust on rohkem kui enne, sest üht suurt palmi enam pole. See aga oleval paratamatu, et puud tuleb uuendada, kuna nad kasvavad palmimaja mõõtmetest välja ja muutuavad ka külastajatele ohtlikuks. «Kui see nüüd maha saetud palm väiksesena istutati, siis pandi ta üsna maja serva ja keegi ei arves-

Botaanikaiaia palmimaja remont pani taimed kosuma ja õitsema

«Osa vanast puust läks loomaiaa elevantidele toiduks.»

Saatkonnad hakkavad näitama oma riikide taimi ja maailma rohemuresid

Iga kuu paneb üks riik uuenenud palmimajas oma näituse üles. Jaanuaris on väljas näiteks Suurbritannia, veebruaris Hispaania, märtsis Brasiilia näitus.

Paari kuu pärast on palmimaja valmis vastu võtma külalisi, selleks ajaks saab valmis ka väljapanek. «Konverentsid, ka juubelid ja pulmad ning mitmesuguste tähtpäevade tähistamine,» loettes Urmo Sitsi ettevõtmisi, mis hakkavad palmisaali juures asuvas konverentsisaalis toimuma. «Meil on siin ka palju pulmi peetud.»

Järgmisel aastal aga muutub botaanikaiaia palmimaja koostöös välissaatkondadega omamoodi maailma taimeriigi suur-saatkonnaks. «Iga kuu on meil esindatud uus riik, kes tuleb ja paneb siin oma näituse üles,» ütles Sitsi. Jaanuaris on näituse ja ürituste korraldajaks Suurbritannia, veebruaris Hispaania, märtsis Brasiilia, aprillis Holland, mais Jaapan, juunis Venemaa, juulis USA, augustis Ungari, septembris Poola, oktoobris Gruusia, novembris Itaalia ja detsembris Soome.

«Me anname neile võimaluse oma maad tutvustada ja iga saatkond peab selle siis ise kavandama. Praegu omame kõige paremat ülevaadet Suurbritannia plaanidest. Nemad on selle üsna tõsiselt ette võtnud ja tahavad looduse poole seostada ka tuleval aastal tähistatava Suurbritannia ja Eesti diplomaatiliste suhete 100. aastapäevaga,» ütles Sitsi. «Britid plaanivad siia tuua hästi põneva näituse, mis puudutab toidu tootmist ja liigilise mitmekesisuse säilitamist globaalse kliimasoojenemise tingimustes. Nad tahavad näidata ka David Attenborough' uut dokumentaalfilmi ja lisaks sellele teevad koostööd Briti sõduritega, kes siin resideeruvad.»

tanud, mis temast suureks saades saab,» selgitas Sitsi. «Ta hakkas ka oma raskusega sissepoole kalduma. Tema lehedki on juba üsna rasked. Tekkis oht, et ta kukub kogu ülejäänud hoonele selga. Panime sinna trossist tõmmitsaid ümber ja püüdsime lehti kärpida. Puu hakkas juba rõdu lõhkuma ja järgmisena oleks ta välisseina ette võtnud. Selle puu lehel on nii suur jõud, et ühe rõdu klaasi ta juba lükkas puruks.»

Lisaks on Mettiku sõnul palmidel veel üks naljakas omadus. «Palmi tüvi elu jooksul palju jämedamaks ei muutu,» lausus ta. «Aga kui tal ühel hetkel on elutõugimused paranenud, siis kasvab ta ülespoole palju jämedamana, aga altpoolt sentimeetritki juurde ei võta.»

ga oli viimane aeg murenevad müürid uuesti laduda.

«Ka nüüd tehakse valdav enamik müüre seal kuivladumise, nagu olid vanad müürid, tsementi ja sidusainet kasutatakse ainult väga kõrgete müüride puhul ja siis ka ainult tagantpoolt,» selgitas Sitsi. «Kivimüürid on sellised, kuhu taimed ronivad. Sinna jääb mullakiht ladudes vahele ja taimed ronivad ise sinna külge,

maapinnalt ülespoole. Aga vana paekivi oli juba surnud ja müürid olid nõlvadesse ära vajunud. Esialgse projekti järgi püüame taastada müürid algkujul. Paekivi ei ole kõige tugevam, kaugeltki mitte igavene materjal, see vajab uuendamist. Aga kuna paekivi on Põhja-Eestile ja botaanikaiaiale kõige iseloomulikum, siis me otsustasime ikka mitte be-

tooni, vaid meie rahvuskiiviks. Alpinaariumi ehitajad on praegu juba kõrvuni mudas, sest ilm on olnud selline.»

Kevadel sai korda vetesüsteemi ja tiigid tehti puhtaks. Suur tiik on alpinaariumi keskel, kraav läheb sealt läbi. Järgmisel aastal vetesüsteemi korrastamine jätkub ja siis ootab oma järke rosaarium.

Teletorni tagusel kinnistul algas majandushoone ehitus. «Sinna tuleb raamatukogu, herbaarium, koha saavad kõik tea-

Just nõnda juhtus ka sel palmimaja suure puuga, mis aastaid kasvanud oli. «Me kasime külastajate turvalisusest juba tõsiselt muretsemiseks,» lausus vanemaednik Jaan Mettik.

Mahasaetud palmi aga muulgi moel kasulikuks. Olest läks loomaiaa elevantide toiduks, osa loodusemuuseumi ja osa on hoiul botaanikaiaia baariumis. Hiigelpalmi see on siia maani alles ja ühel pannakse palmimajas ka tema järeltulija.

Palmimaja remondi tõttu jäänud troopiliste ja subtroopiliste taimede väljapanek siiski aastaks külastajatele täiesti tuis. Tiibkasvuhooned olid diselt avatud ning neisse ligi ka praegu külgeste palmimajas töid lõpetava ehima Ehitus5ECO OÜ objekt Lauri Lütts tunnistas, et nigi oleks lihtsam olnud kõõl maha võtta ja uus palmimaja, aga tegemist on ikkagi tektuuriliselt silmapaistva nega. «Eriliseks tegi objekti et kõik puud ja taimed kas siin kogu aeg ja need pidi e ajaks alles jätma,» ütles Lütts ei saanud kõiki taimi suve paha välja viia. Olesku ju vägne, et katame kõik kinni, tme kile peale, aga kile all taimed olla. Tolmutasim kogu seda kasvavat floort sinna polnud midagi parat:

Uuel aastal valmis

Taimedele remont õnnestati ei mõjunud. Näiteks l nilehine kann on tublisti võtnud. Ta tundub päris rõlevat selle üle, et sai suvel õhus olla.

Üks puuke aga suhtus si se vihma ja päiksesse kordse entusiasmiga. «M siin palmimajas üks dra puu, mis pole aastaid õit aga pärast ehitust otsustas ma minna,» märkis Mettik. kasvanud siin viis aastat, sai siis nüüd midagi sellist tal kibedasti tarvis oli.»

See annab edaspidiseks lemisainet ka botaanikaia lastele. Euroopas on ka s kasvahooneid, mille seinadavad suveks taimede peal